

1. Obiekt

BRAMA RYCERSKA GARNIZONOWEGO KLUBU
OFICERSKIEGO

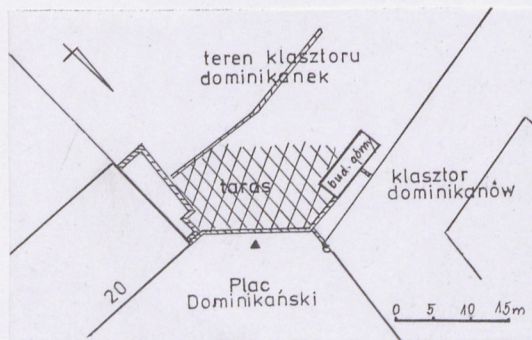
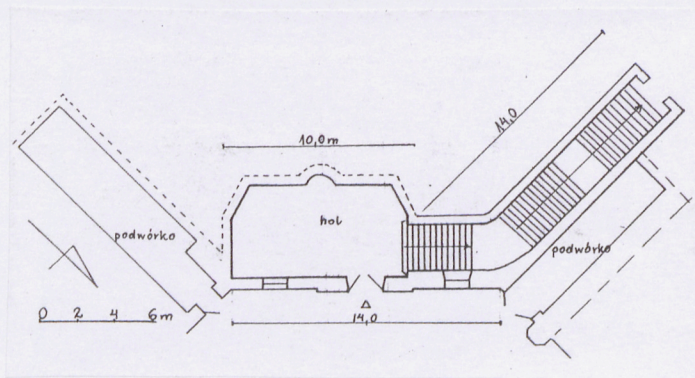
2. Czas powstania

1901 rok

3. Miejscowość

PRZEMYŚL

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres : Pl. Dominikański – ul. Grodzka 8
37-700 Przemyśl

Nr hipoteczny:

5. Przynależność administracyjna

województwo Podkarpackie

gmina Przemyśl

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna I.VI.1975

województwo rzeszowskie

powiat przemyski

8. Właściciel i jego adres:

Skarb Państwa reprezentowany
przez Prezydenta Miasta Przemyśla

9. Użytkownik i jego adres

nieużytkowany

10. Rejestr zabytków

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

Budynek mieszczący paradne wejście ze schodami prowadzącymi do Oficerskiego Klubu Garnizonowego wybudowany został w 1901 roku, jako element generalnej przebudowy i adaptacji d. klasztoru dominikanek na klub wojskowy. Budynek d. klasztoru, użytkowany od początku XIX wieku na szpital wojskowy, został w latach 80. XIX wieku generalnie wyremontowany i podwyższony o jedną kondygnację, w której umieszczono salę balową. Pomieszczenie d. refektarza przeznaczono na kasyno wojskowe. W celu lepszego dojścia do Klubu, bezpośrednio z rynku, powstały reprezentacyjne schody, które otrzymały odpowiednią oprawę. Projekt powstał zapewne w Ministerstwie Wojny we Wiedniu, budowę prowadził przemyski inżynier Reiniger.

Budynek zachował się bez większych zmian od czasu powstania w zakresie wystroju zewnętrznego – za wyjątkiem elementów gloryfikujących zaborcę – po I wojnie światowej usunięto umieszczone w kracie nadświetla drzwiowego litery *FJI* (Franciszek Józef I) oraz umieszczony nad nim orzeł cesarski, a w podłużnej płycinie powyżej napis: *Militär - wissenschaftlicher u. Casino-Verein*. W 1925 roku, pierwotnie otwarta letnia kawiarnia została obudowana stalowo – drewnianą, zadaszoną konstrukcją – zachowaną do lat 80. XX wieku. Wówczas też górny bieg schodów został obudowany przeszklonym budynkiem, zachowanym do chwili obecnej. W latach 90. XX w. wymieniono oryginalne drzwi w osiach skrajnych (do podwórek).

Obiekt przez cały okres istnienia stanowił własność wojskowa i był przez wojsko użytkowany – do 1918 roku przez garnizon wojsk austriackich, następnie garnizon Wojska Polskiego. Po II wojnie św. stanowił własność Ministerstwa Obrony Narodowej, reprezentowany przez Rejonowy Zarząd Infrastruktury w Lublinie. W dn. 28 kwietnia 2009 roku przeszedł na Skarb Państwa reprezentowany przez Prezydenta Miasta Przemysła pełniącego Trwały Zarząd.

13. Opis (sytuacja, materiał konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Sytuacja: budynek usytuowany w południowej pierzei pl. Dominikańskiego stanowi jednokondygnacyjny łącznik pomiędzy trójkondygnacyjnymi budynkami: kamienicą Rynek 20 od wschodu i dawnym klasztorem dominikanów usytuowanym prostopadle od zachodu. Mury budynku nie przylegają bezpośrednio do murów sąsiednich budynków – pozostawione są niewielkie odstępy (2-3 metrowe) zamaskowane od frontu ściankami parawanowymi. Budynek wbudowany jest w skarpe, schody prowadzą na teren usytuowany ok. 7 m wyżej, stanowiący parcelę d. klasztoru dominikanek (potem Oficerskiego Klubu Garnizonowego), na którym usytuowane jest oszklone wyjście schodów, a bezpośrednio nad budynkiem - taras dawnej kawiarni.

Materiał, konstrukcja, technika: budynek dolny zbudowany z cegły pełnej na zaprawie cementowo – wapiennej, oblicowany cegłą klinkierową w kolorze bordowym i białym, cokół piaskowcowy, detale dekoracyjne ceramiczne, we wnętrzu ceramiczna wykładzina ścian w formie boazerii, budynek wyjścia górnego konstrukcji stalowej, oszklony, dach kryty blachą; strop płaski na belkach stalowych z podwieszonym tynkiem na siatce rabbita, nad schodami konstrukcja stalowa, z deskowym, odcinkowym stropem, dach nad schodami kryty blachą, sklepienie pod schodami ceglane odcinkowe na belkach stalowych; posadzka holu oraz podesty schodów z ozdobnych płytek ceramicznych (na dole zachowanych częściowo), schody jednobiegowe, stopnie piaskowcowe, balustrada drewniana zamocowana na stalowych uchwytych w ścianach bocznych; okna drewniane, dwuskrzydłowe krosnowe, zamknięte łukiem odcinkowym, z ozdobnymi kratami od zewnątrz; drzwi główne wejściowe drewniane, ozdobione snycerką, dwuskrzydłowe z półkolistym nadświetlem z ozdobną kratą; wyjście górne zamknięte drzwiami stalowymi, dwuskrzydłowymi, przeszklonymi.

Rzut i bryła: budynek dolny ukryty w skarpie, widoczny jedynie od północy, jednokondygnacyjny, na planie prostokąta ze ściętymi narożami południowymi, z półokrągłą wnęką pośrodku ściany południowej; od strony zachodniej przechodzi w łukowo założony tunel schodów, zadaszonych od góry prostokątną nadbudówką o przeszklonych ścianach, nakrytą czterospadowym dachem.

Elewacje: frontowa – parterowa, ustawiona na piaskowcowym cokole, 5-osiowa, przy czym osie skrajne usytuowane pod kątem. Oblicowana białą cegłą z poziomymi pasami cegły bordowej, zastosowanej również z obramieniami otworów drzwiowych i okiennych oraz w partii nad cokołem i w gzymsie. Otwory zamknięte łukiem pełnym, w ceglanych opaskach z klincami. Na osi drzwi wejściowe umieszczone w prostokątnym portalu lekko zryzalitowanym, z narożami podkreślonymi pasami ciemnej cegły, na poziomie nadświetla, po obu stronach drzwi, dwie płyciny z płaskorzeźbami o charakterze militarnym. Po bokach portalu okna z podokiennikami wypełnionymi płaskorzeźbami. Ukośne części skrajne z niskimi drzwiami – od wschodu jednoskrzydłowymi, od zachodu otwór szerszy, zamknięty łukiem odcinkowym zamknięty prostymi drewnianymi wrotami.

C.d. wkładka nr 1.

14. Kubatura	15. .Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
357 m ³	pow. zabud. – 230 m ² pow. użyt. – 340 m ²	brama ze schodami	nieużytkowane
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)	
1975 roku – wykonanie inwentaryzacji architektonicznej lata 80. XX w. – wyburzenie nadbudówki nad tarasem.		Obiekt w bardzo złym stanie zachowania, wynikającym z kilkudziesięcioletniego okresu nieużytkowania – bardzo duże zawilgocenie stropu, ścian i posadzek, znaczne ubytki płytek ceramicznych, zły stan stolarki okiennej i drzwiowej, brak instalacji	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie	
		Konieczny remont kapitalny z przywróceniem pierwotnej funkcji komunikacyjnej, z pozostawieniem i konserwacją detalu architektonicznego elewacji, konserwacją i uzupełnieniem ozdobnych ceramicznych posadzek w budynku i na tarasie oraz zabytkowej stolarki drzwiowej i okiennej.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowania)

24. Uwagi różne:

25. Opracował:

tekst: mgr Zofia Kostka – Bieńkowska, czerwiec 2010 r. *LB*

plany, rysunki : Zofia Kostka – Bieńkowska, czerwiec 2010 r. *LB*

zdjęcia fotograf.: Zofia Kostka – Bieńkowska, czerwiec 2010 r. *LB*

miejsce przechowania negatywów: w posiadaniu autora karty

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów autorskiego

22. Bibliografia

Przemysł. Studium Historyczno –Urbanistyczne, opr. PKZ O. Rzeszów 1979 (mps w archiwum WUOZ)

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsca przechowania, sygnatury)

Fotografie z pocz. XX wieku i okresu międzywojennego – kopie w archiwum WUOZ)

.Załączniki: nr 1-2 – c.d. opisu, zdjęcia

1.Miejscowość: PRZEMYŚL	2.Obiekt: Brama Rycerska	3.Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) c.d. opisu, zdjęcia
-----------------------------------	------------------------------------	---

c.d. opisu: Całość zwieńczona fryzem z płycinami ozdobionymi dekoracją w formie ceramicznej plecionki (niezachowanej w części centralnej), nad nim profilowany, ceglany gzyms niosący attykę - balustradę w formie ceglanych słupków, podkreślających główne osie budynku, zwieńczonych ceramicznymi ozdobami – lwiami łapami. Pomiedzy słupkami prostokąty ceramicznej, ażurowej balustrady. Budynek górny o stalowej konstrukcji – elewacje dłuższe tworzą cztery segmenty utworzone przez stalowe słupy zwieńczone kutymi esowatymi wspornikami trzymającymi rynny, pomiędzy którymi w partii cokołowej prostokątne stalowe płyciny o ozdobnym opracowaniu, nad nimi szklane wypełnienie. Cała ta konstrukcja wsparta na wysokim, betonowym cokole.

Wnętrze i wyposażenie: wnętrze holu jednoprzestrzenne z niszą na wprost wejścia (na rzeźbę ?), z zachowanym żelaznym żyrandolem, na posadzce częściowo zachowane ozdobne płytki ceramiczne; ściany do ok. 1 metra wyłożone granatowymi (w partii cokołowej) i białymi płytkami, zakończonymi niewielkim, również ceramicznym gzymsikiem w kolorze zielonym. Zachowane stare okna z drewnianymi parapetami oraz drzwi – główne wejściowe oraz górne, stalowe. Na tarasie zachowane stare, ozdobne płytki oraz metalowa ozdobna kuta balustrada.

Instalacje: brak

Zdjęcia: 1) elewacja frontowa; 2) dekoracja elewacji nad drzwiami wejściowymi; 3) zwieńczenie środkowej części elewacji; 4) wschodnia część elewacji; 5) zachodnia część elewacji; 6) drzwi wejściowe; 7) okno; 8-9) ściana południowa; 10) ściana północna; 11) widok na schodu z poziomu parteru; 12) schody w części górnej; 13) schody – widok od góry; 14) zadaszenie schodów; 15-17) budynek górny - zadaszenie schodów; 18) balustrada tarasu górnego; 19) posadzka na podeście schodów.

2)

3)

4)

Wkładkę założył: Zofia Kostka – Bieñkowska

ZB

Miejsce przechowywania negatywów: w posiadaniu autora karty

5)

6)

7)

8)

9)

10)

11)

1.Miejscowość:

PRZEMYŚL

2.Objekt:

Brama Rycerska

3.Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

zdjęcia

12)

13)

14)

15)

16)

17)

Wkładkę założył: Zofia Kostka – Bieńkowska

ZB

Miejsce przechowywania negatywów: w posiadaniu autora karty

10)

13)